

Informatiesheet ongedocumenteerden Amsterdam

Veel ongedocumenteerden in Nederland bevinden zich in een zeer kwetsbare positie. In de praktijk lopen zij dan ook tegen veel praktische zaken aan. Ongedocumenteerden die in Amsterdam wonen, worden door het huidige college als volwaardige Amsterdammers gezien. Om die reden hebben ongedocumenteerden ook (beperkt) recht op toegang tot gemeentelijke diensten.

Het onderstaande overzicht biedt meer informatie wat waar te vinden is, welke dienstverlening via de gemeente verloopt en op welke wijze samenwerkingspartners betrokken zijn bij de ondersteuning van ongedocumenteerde mensen.

Definitie ongedocumenteerden

Met de term ongedocumenteerden bedoelen we alle personen die zonder verblijfsrecht in Amsterdam verblijven. Daaronder vallen zowel personen waarvan een asielaanvraag is afgewezen als personen die naar Nederland zijn gekomen om andere redenen, zoals werk.

Achtergrond ongedocumenteerden

NGO's en sleutelpersonen geven wel aan dat veel ongedocumenteerden in Amsterdam afkomstig zijn uit Brazilië, Ghana, Nigeria, Filipijnen, Indonesië en Marokko. De groep arbeidsmigranten lijkt aanzienlijk groter te zijn dan ongedocumenteerden die een asielprocedure zonder succes hebben doorlopen.

Omvang groep ongedocumenteerden in de stad

Het is onbekend hoeveel ongedocumenteerden er exact in Amsterdam wonen. Volgens de laatste wetenschappelijke schatting van het Wetenschappelijke Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC) woonden er in de periode 2018 – 2018 in Nederland tussen de 23.000 en 58.000 ongedocumenteerden. Het aantal Amsterdamse ongedocumenteerden was toen volgens het WODC zo'n 15.000. Echter geven het WODC en het ministerie van Justitie en Veiligheid ook aan dat deze schattingen een grote mate van onzekerheid kent. Van betrokken niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en sleutelpersonen ontvangt de gemeente berichten dat het daadwerkelijke aantal ongedocumenteerden in Amsterdam veel hoger ligt, namelijk tussen de 10.000 en 30.000.

Zichtbaarheid van ongedocumenteerden

In het algemeen doen ongedocumenteerden erg hun best om uit het zicht van de overheid te blijven. Zo zijn er signalen dat zij zorg mijden en geen aangifte willen doen wanneer zij slachtoffer of getuige zijn van strafbare feiten ondanks dat hiervoor wel de mogelijkheid bestaat. Bij het in beeld krijgen van de groep, speelt ook mee dat de verblijfsstatus van personen over het algemeen niet geregistreerd wordt door de overheid. Het is dus niet te achterhalen hoeveel ongedocumenteerden in aanraking komen met de politie, of zorg mijden of hoeveel ongedocumenteerde kinderen er op onze scholen zitten. Ongedocumenteerden worden meestal zichtbaar als er zeer dringende problemen ontstaan waarvoor zij een beroep doen op de overheid.

Direct contact met NGO's

Hoewel de gemeente beperkt zicht heeft op ongedocumenteerde inwoners, staan vele hulpverleners en professionals in de stad (bijvoorbeeld leraren, buurtwerkers en huisartsen)

Informatiesheet ongedocumenteerden Amsterdam

natuurlijk wel regelmatig met hen in contact. Verschillende NGO's in de stad waaronder [Dokters van de Wereld](#), het [Wereldhuis](#), het [Rode Kruis](#), [Amsterdam City Rights](#), het [ASKV](#) en diverse religieuze instellingen zetten zich in om deze mensen te ondersteunen of hun belangen te behartigen. Ook zijn er landelijke organisaties zoals stichting [Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt](#) (LOS), stichting [Fairwork](#) en [Pharos](#) die zich inzetten voor de belangen van ongedocumenteerden. De gemeente overlegt regelmatig met deze organisaties.

De rol van de rijksoverheid en de gemeente

In het beleid voor ongedocumenteerden, speelt de gemeente een heel beperkte rol. Zowel het verkrijgen van een verblijfsvergunning, als de rechten op het vlak van onderwijs, zorg, werk zijn de verantwoordelijkheid van de rijksoverheid. Binnen deze landelijke kaders probeert de gemeente de ongedocumenteerden - waar mogelijk - te ondersteunen. Bijvoorbeeld door ongedocumenteerden zo veel mogelijk toegang te geven tot basisvoorzieningen in de stad. Met regelmaat brengt de gemeente knelpunten die voorkomen uit de landelijke kaders onder de aandacht van de verantwoordelijke staatssecretaris.

Veelgestelde vragen

Hoe wordt een verblijfsvergunning verstrekt?

In het vreemdelingenrecht zijn er verschillende gronden voor een verblijfsvergunning. Of een persoon in aanmerking komt voor een verblijfsvergunning, verschilt per persoon. Gezien de complexiteit van het vreemdelingenrecht, is het altijd aan te bevelen dat mensen voor een verblijfsaanvraag hulp vragen van een goede gespecialiseerde advocaat. Het [Loket Ongedocumenteerde Amsterdammers](#) (LOA) kan meer informatie verstrekken en doorverwijzen naar een gespecialiseerde organisatie of advocaat. NGO's als [Vluchtelingenwerk](#) en [ASKV](#) hebben veel expertise op dit onderwerp.

Welke ondersteuning is er voor ongedocumenteerden bij terugkeer naar land van herkomst ?

Hoewel sommige basisvoorwaarden geregeld zijn, is het zonder een verblijfsvergunning zo goed als onmogelijk om aan een stabiele toekomst te werken. Werk in de formele economie, het huren van een sociale huurwoning en het openen van een bankrekening zijn allemaal onmogelijk. Zeker wanneer rechtmatig verblijf in de vorm van een verblijfsvergunning niet haalbaar is, kan terugkeer naar het land van herkomst voor mensen een meer duurzaam perspectief bieden. Verschillende organisaties in Amsterdam helpen ongedocumenteerden die willen terugkeren naar hun land van herkomst. Organisaties als [IOM](#), [Goedwerk](#) foundation, [Bridge to Better](#), [Vluchtelingenwerk](#) en [Dienst Terugkeer en Vertrek](#) (DT&V) bieden ondersteuning aan ongedocumenteerden in hun terugkeertraject.

Heeft een ongedocumenteerde recht op zorg?

Ongedocumenteerden in Nederland hebben recht op medisch noodzakelijke hulp. Zorgkosten worden via het CAK vergoed. Huisartsenzorg is ook voor ongedocumenteerden de eerst aangewezen zorg. In de praktijk blijkt dat ongedocumenteerden in Amsterdam niet altijd makkelijk toegang hebben tot een huisarts, door onwetendheid over de regeling of angst bij de ongedocumenteerden. De [Kruispost](#) biedt voor deze mensen ook laagdrempelige medische en

Informatiesheet ongedocumenteerden Amsterdam

psychosociale zorg. Hiernaast zetten organisaties zoals [Dokters van de Wereld](#) en het [Rode Kruis](#) zich in voor medisch zorg voor ongedocumenteerden. De organisaties kunnen soms ook bemiddelen bij het vinden van een huisarts.

Artsen en andere zorgverleners kunnen gebruik maken van de [regeling onverzekerbare vreemdelingen](#) van het Centraal Administratie Kantoor (CAK) mits er aan de volgende voorwaarden wordt voldaan. De geleverde zorg valt onder het basispakket van de Zorgverzekeringswet of onder de aanspraken van de Wet langdurige zorg, de zorg is van medische aard en er is een onbetaalde rekening voor de zorgverlener en de patiënt kan die niet betalen. [Deze regeling](#) is beschikbaar voor huisartsen, apotheken, ziekenhuizen, verloskundigen of kraamverzorgenden, tandartsen, paramedici, Wlz- of GGZ- instellingen en leveranciers van hulpmiddelen.

Coronavaccinaties voor ongedocumenteerden

Ongedocumenteerden kunnen ook worden gevaccineerd tegen corona. Met betrekking tot de vaccinaties is er bijzondere aandacht voor de communicatie naar deze specifieke doelgroepen. De webpagina met de vaccinatielocaties: www.ggd.amsterdam.nl/wijkgericht
De gezondheidsverklaringen in verschillende talen: <https://vragen.coronatest.nl/vraag-en-antwoord/vaccineren/afspraak-maken-voor-vaccinatie/afspraak-maken-afspraak-maken-voor-vaccinatie/gezondheidsverklaringen/>

Kan een ongedocumenteerde onderwijs volgen?

Elke minderjarige in Nederland heeft recht op onderwijs tot zijn of haar 18^e verjaardag. Als ongedocumenteerden voor hun 18^e verjaardag gestart zijn met hun vervolgopleiding, kunnen zij deze opleiding afronden. Onbetaald stage lopen is mogelijk, maar in de praktijk zijn werkgevers erg terughoudend zijn om stageplaatsen te geven aan ongedocumenteerden. De gemeente Amsterdam biedt stageplaatsen voor ongedocumenteerde studenten. Meer informatie is [hier](#) te vinden.

Kan een ongedocumenteerde aangifte doen van strafbare feiten?

Ongedocumenteerden hebben recht op bescherming van de Nederlandse [Grondwet](#). De politie Amsterdam heeft al jaren veel aandacht geschonken aan het gegeven dat ongedocumenteerden soms bang zijn om aangifte te doen vanwege het risico op gedwongen uitzetting. Op aandringen van de Politie Amsterdam is daarom landelijk het "free in, free out" principe geldig. Dit betekent dat ongedocumenteerden te allen tijde aangifte kunnen doen of getuigenis kunnen afleggen over een misdrijf zonder dat de politie overgaat tot directe aanhouding en uitzetting. [Aangifte doen?](#)

Welke (gemeentelijke) voorzieningen hebben ongedocumenteerden recht op?

Ongedocumenteerde minderjarigen kunnen sportcontributie vergoed krijgen van het Jeugdfonds Sport binnen de regeling [Sportvergoeding Jeugd](#). Een groot deel van het aanbod binnen de zogenaamde Sociale Basis vanuit de stadsdelen, de [Ouder- en Kindteams](#) en [Buurtteams Amsterdam](#) zijn ook toegankelijk voor ongedocumenteerden. Denk daarbij bijvoorbeeld aan toegang tot buurthuizen en toegang tot voorschoolse opvang.

Informatiesheet ongedocumenteerden Amsterdam

Hebben ongedocumenteerden recht op een woning?

Ongedocumenteerden hebben geen recht op een sociale huurwoning. Er is een mogelijkheid voor ongedocumenteerde mensen om een huis te kopen of huren. Meer informatie is op de [website van stichting LOS](#) te lezen.

Programma Ongedocumenteerden / Pilot LVV (Landelijke Voorziening voor Vreemdelingen)

Een deel van de groep ongedocumenteerden komt in aanmerking voor de beschikbare 500 opvangplekken binnen het Amsterdamse Programma Ongedocumenteerden om te werken aan een duurzaam toekomstperspectief; terugkeer naar land van herkomst, juridisch herstel in Nederland of doormigratie naar een ander land. Meer informatie over het programma is [hier](#) te vinden. Meer informatie over de voorwaarden en de criteria zijn te verkrijgen bij [LOA](#).

Dit document is bijgewerkt 21 september 2021.